

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Η χαρά στη ζωή

21

Ο Χριστός βαπτίζεται στον Ιορδάνη

Ο Ιησούς μεγάλωνε κοντά στη Θεοτόκο και τον Ιωσήφ. Ζούσε όπως και τα άλλα παιδιά, όμως όσοι τον γνώριζαν ένιωθαν ότι ήταν ξεχωριστός.

Η Βάπτιση του Χριστού από τον Ιωάννη

Πέρασαν τα χρόνια και όταν έγινε τριάντα χρονών πήγε στον Ιορδάνη ποταμό όπου ο Ιωάννης ο **Πρόδρομος** καλούσε τους ανθρώπους ν' αλλάξουν τρόπο ζωής και να μετανοήσουν, γιατί πλησίαζε η **Βασιλεία των Ουρανών**. Προετοίμαζε έτσι τους ανθρώπους να δεχθούν τον Ιησού. Μάλιστα τους έλεγε: «Εγώ σας βαπτίζω με νερό. Εκείνος, ο Ιησούς, θα σας βαπτίσει με το Άγιο Πνεύμα».

Σ' αυτόν ήρθε λοιπόν ο Ιησούς και ζήτησε να βαπτιστεί. Όμως ο Ιωάννης, φωτισμένος από το Άγιο Πνεύμα, κατάλαβε ότι αυτός είναι ο Μεσσίας και δεν τον άφησε να μπει στο νερό του Ιορδάνη, λέγοντάς του: «Εγώ έχω ανάγκη να βαπτιστώ από εσένα και συ έρχεσαι σ' εμένα;». Ο Ιησούς όμως του εξήγησε ότι πρέπει να βαπτιστεί και αυτός σαν άνθρωπος, για να προχωρήσει το σχέδιο του Θεού.

Ο Ιωάννης υπάκουσε και τον βάπτισε. Εκείνη τη στιγμή άνοιξαν οι ουρανοί και το Άγιο Πνεύμα κατέβηκε σαν περιστέρι πάνω στον Ιησού. Ακούστηκε και μια φωνή – του

Θεού Πατέρα – από τα ουράνια, που είπε: «Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός. Αυτός είναι ο **εκλεκτός μου**».

Με αυτό τον τρόπο ο Ιησούς φανερώθηκε στους ανθρώπους ως ο Μεσσίας και άρχισε το **δημόσιο** έργο του. Φανερώθηκε ακόμη ο Θεός στους ανθρώπους ως Τριάδα αχώριστη: ο Πατέρας που μίλησε, ο Υιός που βαπτίστηκε και το Άγιο Πνεύμα που ήρθε σαν περιστέρι.

Η αχώριστη Τριάδα

Η Βάπτιση του Χριστού γιορτάζεται από την Εκκλησία μας στις **6 Ιανουαρίου**.

Μαθαίνω τις λέξεις

Πρόδρομος: Έτσι ονομάζεται ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, επειδή προετοίμασε με τη διδασκαλία του το δρόμο για το Χριστό.

Βασιλεία των Ουρανών: Η αιώνια Βασιλεία του Θεού (βλέπε μάθημα 3).

εκλεκτός: Αυτός που ξεχωρίζει από τους άλλους.

δημόσιο: Κάτι που γίνεται μπροστά σε όλους τους ανθρώπους.

Λόγια Πατέρων της Εκκλησίας

«Το νερό είναι η αρχή του κόσμου
και ο Ιορδάνης ποταμός είναι η αρχή του Ευαγγελίου».

Άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων

Ενώνω τις φράσεις:

Πατέρας	•	•	ήρθε σαν περιστέρι.
Υιός	•	•	μίλησε και είπε: «Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός».
Άγιο Πνεύμα	•	•	βαπτίστηκε.
Ιωάννης	•	•	είπε: «Εγώ σας βαπτίζω με νερό».

Με λίγα λόγια

- Ο Ιησούς μεγάλωνε και ζούσε όπως και οι άλλοι άνθρωποι, αλλά όλοι καταλάβαιναν ότι ήταν ξεχωριστός.
- Ο Ιησούς ζήτησε να βαπτιστεί από τον Ιωάννη τον Πρόδρομο ο οποίος καλούσε τους ανθρώπους να μετανοήσουν.
- Ο Ιωάννης κατάλαβε ότι ο Ιησούς ήταν ο Μεσσίας και αρνήθηκε να τον βαπτίσει, αλλά όταν αυτός του εξήγησε ότι με τη βάπτισή του προχωρά το σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία των ανθρώπων, τότε δέχθηκε.
- Ο Ιησούς βαπτίστηκε και φανερώθηκε ως ο Μεσσίας στους ανθρώπους.
- Με τη Βάπτισή του Ιησού φανερώθηκε ο **Θεός** ως **Τριάδα** αχώριστη: **Πατέρας, Υιός** και **Άγιο Πνεύμα**.

Με μία φράση

Με τη Βάπτισή του από τον Ιωάννη τον Πρόδρομο ο Ιησούς ξεκίνησε το δημόσιο έργο του και φανερώθηκε ο Θεός ως Τριάδα αχώριστη.

22

Η γιορτή των Θεοφανίων

Είδαμε ότι στη Βάπτιση του Χριστού φανερώθηκε ο Θεός, η Αγία Τριάδα. Γι' αυτό η γιορτή αυτή λέγεται «**Θεοφάνια**». Ο λαός μας την ονομάζει και «**Φώτα**», γιατί τότε βαφτίζονταν οι πρώτοι χριστιανοί κρατώντας αναμμένες τις λαμπάδες τους.

Η Εκκλησία μας γιορτάζει την ημέρα αυτή **πανηγυρικά**. Ο ιερέας την **παραμονή** της γιορτής περνά από τα σπίτια, για να τα αγιάσει. Την άλλη μέρα μετά τη **Θεία Λειτουργία** γίνεται η Ακολουθία του **Μεγάλου Αγιασμού**, συνήθως έξω από το ναό ή κοντά στη θάλασσα, στα ποτάμια ή στις λίμνες. Έτσι αγιάζονται τα νερά και όλο το περιβάλλον που ζούμε και κινούμαστε. Ο παπάς βυθίζει στο νερό τρεις φορές το Σταυρό ψάλλοντας:

«**Έν Ἰορδάνη βαπτιζομένου σου, Κύριε ...**»

Οι πιστοί αφήνουν περισσότερα να πετάξουν στον ουρανό και οι νέοι πέφτουν στο νερό

και αγωνίζονται ποιος θα πιάσει το Σταυρό. Γύρω-γύρω οι βάρκες καθαρές και σημαιοστολισμένες σφυρίζουν και οι καμπάνες χτυπούν.

Από το Μεγάλο Αγιασμό πίνουμε, αφού έχουμε νηστέψει την προηγούμενη ημέρα.

Μαθαίνω τις ηέξεις

πανηγυρικά: Με μεγάλη τιμή και λαμπρότητα.

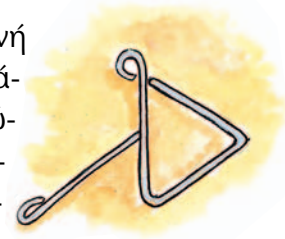
παραμονή: Η προηγούμενη ημέρα από κάποια γιορτή.

Θεία Λειτουργία: Τελείται τις Κυριακές το πρωί και τις γιορτές στην εκκλησία.

Μεγάλος Αγιασμός: Έτσι λέγεται ο Αγιασμός που γίνεται την παραμονή και ανήμερα της γιορτής των Θεοφανίων.

Τα Θεοφάνια στη χώρα μας

Ο λαός μας τιμά ιδιαίτερα τη μεγάλη αυτή γιορτή. Την παραμονή των Φώτων πολλά παιδιά πηγαίνουν από σπίτι σε σπίτι και λένε κάλαντα. Οι κάτοικοι στα παραλιακά μέρη, μετά τον αγιασμό των Φώτων, ξεπλένουν τα γεωργικά τους εργαλεία στη θάλασσα. Αλλού ραντίζουν με τον αγιασμό τα ζώα τους και δοκιμάζουν για πρώτη φορά το καινούριο τους κρασί.

Σε μερικά χωριά της Θράκης, ο νονός ετοιμάζει το «φωτίκι» για το παιδί που έχει βαφτίσει. Παίρνει ένα κομμάτι λεπτό σκοινί περνάει ένα σύκο, ένα πορτοκάλι, ένα ζαχαρωτό, ένα μήλο και πάλι με τη σειρά μέχρι να γεμίσει όλο. Πάνω του δένει κι ένα κερύ και το στέλνει στο βαφτιστήρι του.

Σε άλλα μέρη, μετά το Μεγάλο Αγιασμό οι πιστοί επιστρέφουν στο ναό και ο παπάς μοιράζει σε όλους ψωμί, τυρί, κρασί και λίγο κρέας και τρώνε όλοι μαζί. Υπάρχει ακόμη η συνήθεια, την ημέρα των Φώτων να πηγαίνουν στα χωράφια και στα ξωκλήσια που είναι γύρω από το χωριό, κρατώντας εικόνες και ψάλλοντας ύμνους των Θεοφανίων.

Επίσης τα παλιά χρόνια πίστευαν ότι με τον αγιασμό των νερών χάνονται οι καλικάντζαροι* και σκορπίζεται κάθε κακό. Ακόμη ότι το βράδυ της παραμονής των Φώτων ανοίγουν οι ουρανοί και ότι το νερό της θάλασσας από αλμυρό γίνεται γλυκό!

Γιώργος Ζυμαράκης, *Θεοφάνια στη Χίο* (1996).

* καλικάντζαροι: Μυθικά πρόσωπα της λαϊκής μας παράδοσης που ενοχλούν τους ανθρώπους με τις σκαταλιές τους τη νύχτα, κατά την περίοδο του Δωδεκαημέρου (από την παραμονή των Χριστουγέννων ως τα Φώτα).

Το απολυτίκιο των Θεοφανίων

Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε, ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερώθη προσκύνησις. Τοῦ γάρ Γεννήτορος ἡ φωνὴ προσεμαρτύρει σοι, ἀγαπητόν σε Υἱόν ὀνομάζουσα. Καί τό Πνεῦμα ἐν εἶδει περιστερᾶς ἐβεβαίου τοῦ λόγου τό ἀσφαλές. Ὁ ἐπιφανείς, Χριστέ ὁ Θεός, καί τόν κόσμον φωτίσας, δόξα σοι.

Απόδοση στη νεοελληνική γλώσσα

Όταν βαπτίζσουν Κύριε στον Ιορδάνη, φανερώθηκε η Αγία Τριάδα. Τότε η φωνή του Πατέρα σου ακούστηκε να σε ονομάζει αγαπητό του Υιό. Αλλά και το Άγιο Πνεῦμα παρουσιάστηκε σαν περιστερί και βεβαίωσε την αλήθεια αυτού του λόγου. Χριστέ και Θεέ μας, που φανερώθηκες και φώτισες τον κόσμο, να είσαι δοξασμένος.

Ψάχνω, ρωτώ και βρίσκω

Βρίσκω κάλαντα των Θεοφανίων από διάφορες περιοχές της Ελλάδας καθώς και εικόνες, ζωγραφιές, φωτογραφίες που έχουν σχέση με τη γιορτή.

Με λίγα λόγια

- Η γιορτή της Βάπτισης του Χριστού λέγεται «Θεοφάνια» και «Φώτα».
- Την παραμονή της γιορτής ο παπάς αγιάζει τα σπίτια.
- Την ημέρα της γιορτής γίνεται η Ακολουθία του Μεγάλου Αγιασμού έξω από τους ναούς, για να αγιαστεί όλο το περιβάλλον.
- Τα κάλαντα, το «φωτίκι» και άλλες παραδόσεις και έθιμα ακολουθεί ο λαός μας από παλιά ως σήμερα.

Με μία φράση

Με πολλές παραδόσεις και έθιμα ο λαός μας γιορτάζει τα Θεοφάνια, την ημέρα που αγιάζονται τα νερά.

23

Βαφτίσια, γιορτή χαράς

Η μέρα της βάφτισης ενός παιδιού είναι στιγμή μεγάλης χαράς για όλους. Ένα σπουδαίο γεγονός. Το μωράκι μπαίνει στη μεγάλη οικογένεια που λέγεται Εκκλησία.

Λίγο πριν από τη βάφτιση

Από την πρώτη στιγμή που θα βρεθούμε μέσα στο ναό, βλέπουμε γελαστά πρόσωπα. Το παιδάκι που θα βαφτιστεί - ο πρωταγωνιστής της ημέρας - στην αγκαλιά της μητέρας του συγκεντρώνει την προσοχή και τις ευχές όλων. Δίπλα τους ο νονός ή η νονά του, που λέγονται και *ανάδοχοι*, πρόσωπα πολύ σημαντικά για τη ζωή του από δω κι εμπρός. Θα βοηθήσουν και αυτοί να ανατραφεί το παιδί σωστά και να γίνει καλός χριστιανός.

Το Μυστήριο αρχίζει. Ο ιερέας στέκει με τους νονούς και το παιδί κοντά στην είσοδο της εκκλησίας και διαβάζει ευχές στο μωρό. Στη συνέχεια ο νονός απαγγέλλει το «**Πιστεύω**», γιατί το παιδάκι που βαφτίζεται δεν μπορεί να το πει μόνο του. Υπόσχεται έτσι να βοηθήσει το παιδί να γίνει καλός χριστιανός. Μετά πηγαίνουν όλοι στη μέση του ναού γύρω από την κολυμπήθρα.

Το Μυστήριο της Βάφτισης

Ο ιερέας **ευλογεί** το νερό κάνοντας το σημείο του σταυρού τρεις φορές. Ευλογεί και το λάδι. Αλείφει μετά το μωρό παντού σ' όλο του το σώμα. Έπειτα δίνει λάδι στο νονό να το αλείψει κι εκείνος.

Μετά απ' αυτό ο ιερέας σηκώνει το παιδί ψηλά πάνω από την κολυμπήθρα και το βάζει τρεις φορές στο αγιασμένο νερό ψέλνοντας: «Βαπτίζεται ὁ δοῦλος (ή ἡ δούλη) τοῦ Θεοῦ... εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἰοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν». Μετά αφήνει το μωρό στην αγκαλιά του νονού σε λευκό σεντονάκι.

Το Ἅγιο Πνεῦμα πάνω στο παιδί

Πλησιάζει τώρα η στιγμή που θα ξεκινήσει το Μυστήριο του Χρίσματος, με το οποίο μεταδίδονται στο μικρό παιδί τα χαρίσματα του Ἁγίου Πνεύματος. Ἐτσι παίρνει το θεϊκό δῶρο που αργότερα, αν προσπαθήσει και το ίδιο, θα το βοηθήσει ν' αποκτήσει την αγάπη, την ειρήνη, τη χαρά, τη συγγνώμη και άλλες αρετές.

Ο ιερέας σταυρώνει με το **Ἅγιο Μύρο** το μέτωπο, το στήθος, τα χέρια και τα πόδια του παιδιού και λέει σύντομες προσευχές. Ὑστερα μ' ένα ψαλιδάκι κόβει μικρές τούφες απ' τα μαλλάκια του. Μετά ντύνουν το μωράκι με λευκά ρούχα. Αυτά καθώς και η αναμμένη λαμπάδα θυμίζουν την καθαρότητα και το φως της ψυχής που παίρνει ο χριστιανός με το Βάπτισμα. Ο νονός φορά στο μωρό ένα χρυσό σταυρουδάκι. Ο ιερέας με τους γονείς και το νονό κάνει κύκλο γύρω από την κολυμπήθρα ψέλνοντας: «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε», δηλαδή «ὅσοι βαφτισθήκατε στο ὄνομα του Χριστοῦ, στολισθήκατε με τη χάρη του».

Στο τέλος εύχονται ὅλοι στο νεοφώτιστο και στους γονείς του «να σας ζήσει!», «ευλογημένο!», «καλός χριστιανός!», ενώ στο νονό εύχονται «πάντα ἀξιος!» και φεύγουν χαρούμενοι.

Μαθαίνω τις λέξεις

«Πιστεύω»: Τα κύρια σημεία της πίστης μας που αρχίζουν με τη λέξη «Πιστεύω». Λέγεται αλλιώς και «Σύμβολο της Πίστεως».

ευλογεί (ευλογώ): Αγιάζει κάνοντας το σημείο του σταυρού και λέγοντας προσευχές.

Άγιο Μύρο: Μίγμα από ευωδιαστές ουσίες.

Συζητώ

Συζητάμε για την ιστορία που κρύβει το όνομα του καθενός μας. Αν είναι όνομα Αγίου λέμε τι ξέρουμε γι' αυτόν, αν είναι όνομα λουλουδιού, τόπου ή μυθικού προσώπου βρίσκουμε την ιστορία του. Αν υπάρχουν φωτογραφίες από τη βάφτισή μας, τις παρατηρούμε και μιλάμε γι' αυτές στην οικογένεια και στο σχολείο.

Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις παρακάτω λέξεις

Άγιο Μύρο, καθαρότητα, φως της ψυχής, λάδι, παιδί, νερό, «Πιστεύω», προσευχές.

Ο ιερέας διαβάζει _____.

Ο νονός απαγγέλλει το «_____».

Ο ιερέας ευλογεί το _____ και το _____.

Ο ιερέας και ο νονός ή η νονά αλείφουν το _____ με λάδι.

Ο ιερέας σταυρώνει με _____ το σώμα του παιδιού.

Τα λευκά ρούχα και η λαμπάδα θυμίζουν την _____

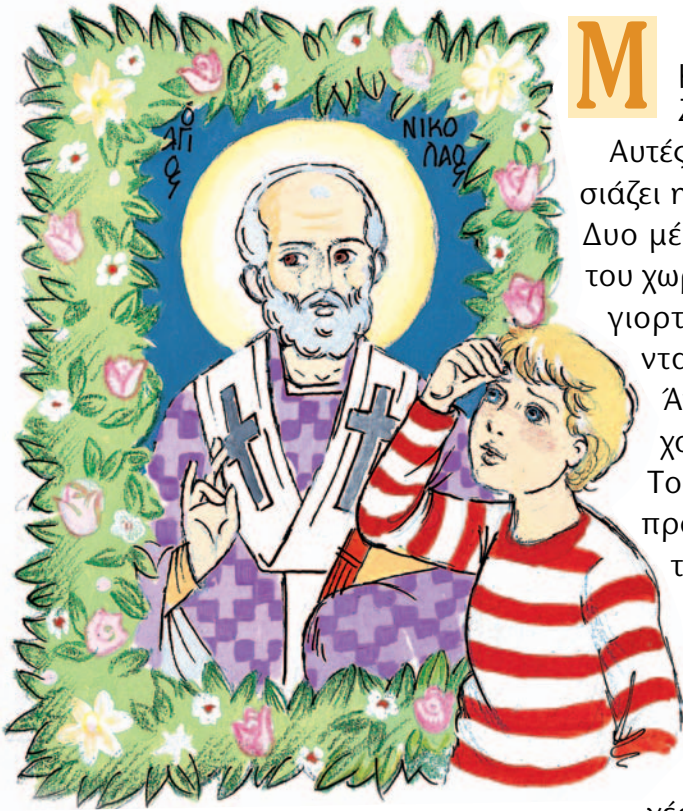
και το _____.

Με λίγα λόγια

- > Με τη Βάπτιση το μικρό παιδί μπαίνει στην οικογένεια του Χριστού, γίνεται χριστιανός.
- > Ο νονός είναι πρόσωπο πολύ σημαντικό για τη ζωή του παιδιού.
- > Με το Χρίσμα μεταδίδονται στο μωρό τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος.

Με μία φράση

Με το Βάπτισμα και το Χρίσμα το μικρό παιδί γίνεται χριστιανός και δέχεται πάνω του τη χάρη του Αγίου Πνεύματος.

Με λένε Νικόλα. Πηγαίνω στην τρίτη δημοτικού. Ο πατέρας μου είναι ναυτικός. Ζω με τη μητέρα μου και την αδελφή μου.

Αυτές τις μέρες είμαι πολύ χαρούμενος. Πλησιάζει η γιορτή μου και νιώθω ανυπομονησία. Δυο μέρες πριν από το πανηγύρι η εκκλησία του χωριού μας στολίζεται. Την παραμονή της γιορτής πηγαίνουμε στον εσπερινό κρατώντας το **πρόσφορο**. **Ασπαζόμαστε** τον Άγιο Νικόλαο και ψιθυρίζω μια προσευχούλα για τον πατέρα μου που ταξιδεύει. Τον περιμένουμε τα Χριστούγεννα και προσεύχομαι ο Άγιος που 'ναι ο προστάτης των ναυτικών να τον έχει γερό και να τον φέρει γρήγορα κοντά μας.

Ανήμερα της γιορτής πηγαίνουμε στην εκκλησία. Εγώ τέτοια μέρα οπωσδήποτε θα κοινωνήσω. Ο παπα-Γιάννης μαζί με το αντίδωρο μου δίνει ευχές. Πιο πίσω χαμογελάει καμαρωτός ο

παππούς μου. Γιορτάζει και περιμένει κι αυτός επισκέψεις για να του ευχηθούν. Βγαίνοντας από την εκκλησία όλοι μου εύχονται «*χρόνια πολλά!*», «*να ζήσεις!*», «*ο Άγιος βοήθεια!*». Η μητέρα μου τους καλεί στο σπίτι για ένα κέρασμα.

Το απόγευμα έρχονται οι θείοι, ο νονός, η νονά μου και τα ξαδέρφια μου. Απ' όλες τις ευχές μ' αρέσει πιο πολύ του νονού μου: «*Να μοιάσεις στον Άγιό σου!*». Να του μοιάσω σε τι άραγε;

Ο Άγιός μου είχε **ζωή γεμάτη αγάπη και αρετή**. Πιο πολύ την αγάπη του την έδειχνε σε φτωχούς και βασανισμένους που τους γλίτωνε από την πείνα, το θάνατο κι από την αμαρτία. Θα 'ταν καλό να του 'μοιαζα λίγο στην αγάπη προς τους ανθρώπους.

Μαθαίνω τις ηέξεις

πρόσφορο: Ο μικρός άρτος που προσφέρουν οι πιστοί, για να γίνει η Θεία Κοινωνία.

Ασπαζόμαστε (τον Άγιο): Φιλάμε την εικόνα του Αγίου.

ανήμερα: Την ίδια μέρα.

ζωή γεμάτη αγάπη και αρετή: Το να ζει κάποιος όπως ζητάει ο Θεός.

Μια ξεχωριστή μέρα για όλους τους χριστιανούς

Η μέρα της γιορτής μας είναι μια ξεχωριστή μέρα για μας. Όχι μόνο γιατί μας εύχονται «χρόνια πολλά» και μας δίνουν δώρα. Είναι και επειδή νιώθουμε πως γιορτάζει

κάποιος που έζησε πολλά χρόνια πριν από μας κι αγάπησε πολύ το Θεό. Έγινε Άγιος γιατί σκόρπισε αγάπη στους ανθρώπους ή γιατί με χαρά στερήθηκε πολλά αγαθά για να είναι κοντά στο Θεό. Άλλος πάλι επειδή έδωσε τη ζωή του για την αλήθεια του Θεού. Όλοι αυτοί μάς δείχνουν τρόπους και δρόμους που οδηγούν στο Θεό. Αυτός ο Άγιος λοιπόν μας φυλάει, μας προστατεύει, μας δίνει κουράγιο, και σ' αυτόν μπορούμε να προσευχηθούμε και να του πούμε τη στενοχώρια μας και το παράπονό μας.

Συμπληρώνω τα κενά με τις λέξεις

(ασπαζόμαστε, προστάτης, εσπερινό, πηγαίνουμε στην εκκλησία, επισκέψεις και ευχές).

Την παραμονή της γιορτής πηγαίνουμε στον _____.

_____ την εικόνα του Αγίου μας.

Το πρωί της ίδιας μέρας _____.

Το απόγευμα δεχόμαστε _____.

Ο Άγιός μας είναι ο _____ μας.

Ψάχνω, ρωτώ και βρίσκω

Συγκεντρώνω στοιχεία για τη ζωή του Αγίου που έχω το όνομά του κι αν θέλω γράφω το απολυτίκιο του.

Με λίγα λόγια

- > Η γιορτή του Αγίου που έχουμε το όνομά του είναι μια ιδιαίτερη μέρα για μας.
- > Την ημέρα αυτή κοινωνούμε στην εκκλησία, ασπαζόμαστε την εικόνα του και προσευχόμαστε σ' αυτόν ζητώντας τη βοήθειά του.
- > Προσπαθούμε να μάθουμε για τη ζωή του και να μιμηθούμε την αρετή του.

Με μία φράση

Στην ονομαστική μας γιορτή νιώθουμε ιδιαίτερα ότι ο Άγιός μας είναι δίπλα μας και μας προστατεύει.